

Gyermekből gyermekké növekedni

A monostor mint az Úr szolgálatának iskolája

Mindannyian gyermekként kezdjük életünket, és reményünk szerint, Isten felnövelő szeretetével gyermekként lépünk be az ő országába. A „kezdőpont” és „végpont” gyermeke azonban nem azonos.

Az elsőből a másodikba egy élet növekedésével jutunk. A szekuláris gondolkodás is ismeri a második gyermekkort: azt az állapotot, amikor öregkorára az ember testileg, szellemileg „megromlik”, kiszolgáltatottá válik, olyan gondozásra szorul, mint egy csecsemő. Az ilyennek látott második gyermekkor hanyatlás eredménye, nem pedig emelkedés. Az emberek nagy része rettegéssel tekint erre a jövőre, és abban reménykedik, hogy „időben hal meg”.

A kereszténység „második gyermekkor” fogalma is tartalmazhatja a teljes kiszolgáltatottságot, de nem ez a lényege. Nem hanyatlás eredménye, hanem egy emelkedő élet vége.

Szent Benedek iskolának nevezi a monostort, az Úrszolgalat iskolájának. Az iskola pedig – ha igazán megérdemli ezt a nevet – a személyiség növekedésének helye. Amíg valaki benne él, s kihasználja az iskola nyújtotta lehetőségeket, Teljes emberségében növekszik. Szent Benedek monostora olyan iskola, amelyik sajátos eszközeivel és nem kis mértékben a társak közreműkö-

désével egy teljes életen át biztosítja ezt a növekedést. Egy teljes életen át: gyermekkortól gyermekkorig.

A Regula 59. fejezete azok felvételével foglalkozik, akik gyermekként – szüleik akaratából – érkeznek a kolostorba, és ott növekednek bele a szerzeteséletbe. Nekik a noviciátust sem kell letölteniük, próbákat sem kell kiállniuk. További növekedésük a kolostor felelőssége. Ez a gyakorlat egészen a Trentói Zsinatig (1563) létezett, amikor is megszüntették, de azért később is adódtak rendhagyó esetek, amelyek gondolkodásra serkentenek. Az erősen valóságalapú, 2015-ben Oscar-díjat nyert lengyel film főszereplője, Ida (ez a film címe is) egy elárvult zsidó lány, akit az üldözések idején apácakolostorba menekítenek. Az apácák „maguk közép” nevelik. Fogadalom előtt azonban keresnek rá alkalmat, hogy Ida szabadon dönthessen. A világban való sajátos kóborlás után felismeri: szabad növekedését továbbra is eddigi életének színtere biztosítja.

Napjainkban a hatályos egyházi törvények szerint minden belépő jogilag már felnőtt, amikor megkezdzi a noviciátust. Csak hogy nem túlzás azt állítani, hogy a közismert társadalmi jelenség miatt (vö. mama-hotel) a legtöbb belépő gyermekként kezdi kolostori életét. Ez talán mindig is így volt, ám most fokozottabban így van. Így elmondhatjuk: a kolostori élet gyermekkortól gyermekkorig tart (ahogy egész életünk is).

**„Amikor még gyermek voltam, úgy beszéltem,
mint a gyermek, úgy gondolkodtam, mint a gyermek,
úgy ítéltém, mint a gyermek.” (1Kor 13,11)**

Életünk első szakasza meghatározó. Itt jutunk a későbbi életünkben majdnem nélkülözhetetlen tapasztalathoz: van valaki, aki feltétel nélkül elfogad, akinek szeretetterében gondtalanul élhetünk. Érzelmi életünk nélkülözhetetlen alapjai is itt rakódnak le. Ebben a folyamatban a felelősség nagyobbik része még a környezeté.

Szent Benedek is mintha számolt volna azzal, hogy a noviciátus – még felnőtt belépők esetén is – a gyermekkorhoz tartozik. A

noviciátus intimitása a gyermekkor oltalmazottságához hasonló körülményeket hivatott biztosítani. Természetesen, a novicius-gyermeknek – személyre szabott tempóban – bele kell nőnie a felelős felnőtt korba, hogy fogadalmát már valóban szabadon tehesse le.

**„De amikor férfivá nőtem, elhagytam
a gyermeki dolgokat.” (1Kor 13,11)**

Az „elhagyásra kerülő” gyermeki dolgok között a legfontosabb: kinőni a felelőtlen, gondtalan állapotból. Kinőni abból, hogy kizárólag mások gondoskodjanak rólunk; felhagyni azzal, hogy nehéznek tűnő feladatainkat másokra örökítsük.

Ebben az elért „férfikorban” kell megértenünk (még hozzá egész életünk számára hatékony módon), hogy Istentől kapjuk személyre szabott, növekedésünk számára nélkülözhetetlen feladatainkat. A kolostorban személyre szóló feladatok vannak. Nagyon fontos és hangsúlyos a Regulában, hogy minden feladatunk a közösség szolgálata. A sokféle személyre szabott mellett mindenki számára közös feladat a közösség tagjaiért viselt felelősség, illetve az ebből származó, már ismét egyéni feladatok sora. Más cselekvést kíván ez a felelősség az apától és mást egy noviciustól. De mindenkitől kíván valamit.

Ez a „férfi állapot” tartogat egy sajátos kísértést is. A Regula egyetlen mondatban foglalkozik ezzel: „Ha valamelyik a munkájában való ügyesség miatt gőgös lenne, mert azt hiszi, hogy hasznára van a monostornak, az ilyet tiltsák el mesterségétől, és ne térjen ahhoz vissza, hacsak meg nem alázza magát, és új parancsot nem kap az apától.” (RB 57,2–3) Nyilván nem az a baj, hogy hasznára van a monostornak (erre törekednie is kell). A mögötte levő gőg a veszélyes, amellyel a többiek fölé akar kerekedni. Az ilyen felnőtt valójában visszaesik az első gyermekkorba. Uralkodni akar „játsszótársain”, a többiek rovására akar első lenni.

Még egy fontos kísértést említenék, amelyről a Regula kifejezetten ugyan nem szól, de „sorai között”, a védekezés eszkö-

zeinek hangsúlyozásával, bőséggel beszél. Életünk minden feladatát személyre szabottan kapjuk Istentől. Az igazán elvállalt feladat bőséges öröm forrása is lehet, így azonban tudatszűkülést is eredményezhet. Elvégzése teljes figyelmet kíván; szívesen foglalkozunk vele, mert örömet okoz. Ezzel azonban megint csak visszaeshetünk első gyermekkorunkba, ahol kedvenc játékaink között, önfeledt állapotban semmi másról nem akartunk tudni. Ezért kell megfelelő gyakorisággal „felemelnünk tekintetünket” életünk céljára. S ezért olyan fontos Szent Benedek számára az imádsággal tagolt nap: az imádság a „tekintet-emelés” nélkülözhetetlen eszköze.

Az elhagyott gyermekkor egyébként is állandóan kísért; főleg annak gondtalan felelősségét kívánjuk vissza. A „világban” ma különösen sokan vannak, akik gyámkodni akarnak társaik felett. Kínálat és kereslet egyaránt kialakul a gyámkodásra. Ez a szellem a monostorba is behatolhat. Teheti ezt a félreértett engedelmisség formájában. Amikor úgy gondoljuk, hogy minden felelősség az előjáróé. A világban most bizony mintha ez a modell valósulna meg. Nagy hangon lázadoznak az emberek a különböző zsarnokok ellen, közben meg szép csendben magukra veszik az oltalomhelynek álcázott „rab-igákat”.

Ezért fontos szem előtt tartanunk, hogy a jól berendezett férfikor is csak átmenti állapot. El kell érkeznie a második gyermekkor állapotába.

„Ha nem lesztek olyanok, mint a gyermek, nem mentek be a mennyek országába.” (Mt 18,3)

A harmadik állapot (a második gyermekség) soha nem fejeződik be. Ezért nem nőheti ki az ember a monostort, ezért nincs az Úr szolgálatának iskolájában végzős évfolyam.

Ebben a második gyermeki állapotban vissza kell szereznünk az első gyermekkor biztonságérzetét, amelyet abból kinőve elvesztettünk. Csak most már nem az óriásnak látott szüleink jelentik a biztonságot, hanem az a Mennyei Atya, akinek „jog szerint”, keresztségünk óta gyermekei vagyunk. Ő az, aki feltétel nélkül

elfogad engem, s életem felnövelő feladatait adja. A Regulában annyira hangsúlyos engedelmességnek is ez az alapja, nem pedig a fent említett gondtalanságba menekülés.

A biztonságérzet nem egyenletes fejlődés eredménye, és itt a földön soha nem lehet végleges birtokunk. A második gyermek-kort is válságok szabdalják. Mert ez a második gyermekkor egyben a keresztény nagykorúságé. Isten igazsága csak ellentétekkel közelíthető meg.

A második gyermekkorban is lehetünk tevékenyek, de a legfontosabb tevékenységünk mindig abból fakad, hogy érezzük, felelősek vagyunk egymásért. A Mennyei Atyának „sokgyermekes” családja van. Nem vagyunk „egykék”.

Életünknek ebben a szakaszában ezért egyre inkább az elfogadás lesz alapfeladatunk. Az emberek elfogadása, élethelyzetünk elfogadása, a magunk állapotának elfogadása. A látszólagos tehetetlenségünk elfogadása.

A második gyermekkor a békesség ideje lehet. Ám nem olyan békességre, mint az elsőben megtapasztalt. „Az én békémet adom nektek.” Ebben a békében elférnek a válságok, még hozzá az igen nagy válságok is. Az embersorsunkat vállaló Jézus is élete beteljesedése előtti pillanatokban élte át legnagyobb válságát: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?”

Bár ebben a kis írásban a szerzetesek és a szerzetesség került előtérbe, Szent Benedek Regulája mindenkinek – Isten minden gyermekének – szól, aki a mennyei hazába igyekszik.

Pintér Ambrus